

Naczelna Rada Adwokacka chce uregulowania rynku pomocy prawnej

- **Pomoc prawna w Polsce (doradztwo prawne, reprezentacja przed sądami, prokuratorami i w komisariatach policji, a także np. wobec zakładów ubezpieczeń) powinna być wykonywana przez profesjonalistów, tj. adwokatów i radców prawnych**
- **To założenie projektu ustawy, którą Naczelna Rada Adwokacka złoży w formie petycji.**
- **Ustawa przyczyni się do podniesienia poziomu usług prawnych, ochrony konsumentów, usprawnienia pracy sądów, a do tego otworzy rynek dla coraz większej rzeszy młodych, profesjonalnych prawników - adwokatów i radców prawnych, którzy spełniają kryteria wykonywania zawodu.**

Na posiedzeniu plenarnym 10 września 2022 r. Naczelna Rada Adwokacka zdecydowała o złożeniu w trybie petycji projektu ustawy o szczególnych zasadach prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu pomocy prawnej, tj. projektu zmierzającego do uregulowania rynku świadczenia pomocy prawnej w Polsce.

Cel projektu ustawy - kto powinien świadczyć pomoc prawną w Polsce?

Celem projektu jest zapewnienie rzetelnej i profesjonalnej pomocy prawnej. Cel ten powinien być zrealizowany poprzez wprowadzenie zasady, że pomoc prawna w Polsce (doradztwo prawne, reprezentacja przed sądami, prokuratorami i w komisariatach policji, a także np. wobec zakładów ubezpieczeń) powinna być wykonywana przez profesjonalistów, tj. adwokatów i radców prawnych, czyli przez osoby, które posiadają doświadczenie i wykształcenie prawnicze, zdały państwowy egzamin zawodowy, zobowiązane są do zachowania tajemnicy zawodowej (np. tajemnicy adwokackiej) oraz przestrzegania kodeksu etyki zawodowej, podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej i posiadające ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej na wypadek wyrządzenia szkody przy udzielaniu pomocy prawnej.

Kto obecnie może udzielać pomocy prawnej Polsce?

Właściwie każdy przedsiębiorca, który prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu pomocy prawnej, bez zawodowego przygotowania teoretycznego i praktycznego. Nie musi przy tym posiadać ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, nie jest też zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej, nie podlega zasadom etycznym, nie musi mieć doświadczenia, wiedzy i umiejętności w zakresie prawa.

W jaki sposób odróżnić profesjonalną kancelarię od tej prowadzonej przez przedsiębiorców, których prawnicze kwalifikacje nie są weryfikowane?

Profesjonalne usługi prawne znaleźć można w kancelarii adwokackiej lub kancelarii radcy prawnego. Pomoc prawną, której jakość nie jest weryfikowana ani regulowana zasadami etycznymi, świadczą „kancelarie prawne”, „kancelarie odszkodowawcze” lub „kancelarie doradztwa prawnego”, a także „firmy odszkodowawcze”.

Na czym dokładnie polegają różnice?

Adwokaci i radcowie prawni:

- wiedza prawnicza jest weryfikowana przez państwowy egzamin zawodowy zdawany przed komisją powołaną przez Ministra Sprawiedliwości,

- umiejętności kształtowane w czasie aplikacji adwokackiej lub radcowskiej oraz praktyki w kancelariach, sądzie i prokuraturze,
- obowiązuje tajemnica zawodowa (tajemnica adwokacka),
- obowiązek ustawicznego doskonalenia zawodowego,
- obowiązek przestrzegania kodeksu etyki zawodowej,
- podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej, w tym np. karze wydalenia z zawodu,
- posiadają ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC) przy wykonywaniu zawodu, co gwarantuje Klientowi bezpieczeństwo w przypadku błędu,
- nie mogą stosować reklamy, nie mogą pozyskiwać klientów w sposób sprzeczny z zasadami etycznymi (np. podczas wypadków drogowych, na cmentarzach czy w szpitalach).

Inne podmioty, które nie mają uprawnień adwokata lub radcy prawnego:

- nie ma wymogu ukończonych studiów prawniczych ani prawniczego egzaminu zawodowego,
- nie ma wymogu doświadczenia w pracy w kancelarii ani sądzie,
- nie obowiązuje tajemnica zawodowa (na wzór adwokackiej czy obrończej),
- nie ma obowiązku doszkalania się,
- nie obowiązują zasady kodeksu etyki zawodowej,
- nie dotyczy ich odpowiedzialność dyscyplinarna,
- nie jest wymagane ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej na wypadek szkody wyrządzonej klientowi,
- dowolność stosowania reklamy, w tym bardzo często stosowane pozyskiwanie klientów w szpitalach czy na cmentarzach albo w innych nieakceptowalnych okolicznościach.

Obrazowym przykładem takich różnic jest także to, że o ile w samorządach zawodów zaufania publicznego – adwokatów lub radców prawnych – udzielanie porad prawnych przeciwnym stronom sporu, np. rozwodzącym się małżonkom, może skutkować dyscyplinarnym wydaleniem z zawodu, o tyle przedsiębiorca niebędący adwokatem ani radcą prawnym może podjąć się takich porad bez żadnych zawodowych konsekwencji. Innymi słowy taki przedsiębiorca nie musi martwić się tzw. konfliktem interesów. Jedynymi poszkodowanymi będą klienci.

Czy takie otwarcie i brak regulacji pomocy prawnej w Polsce dotyczy wszystkich usług prawniczych?

Otóż nie. Obowiązujące prawo zastrzega czynności świadczone przez notariuszy, doradców podatkowych, rzeczników patentowych i doradców restrukturyzacyjnych dla wybranych zawodów zaufania publicznego. Nie mogą ich świadczyć podmioty niespełniające określonych kryteriów. Naruszenie tych zasad, np. w przypadku doradców podatkowych, jest przestępstwem.

Czy tak jest na świecie?

Ograniczenia podmiotów, które mogą świadczyć pomoc prawną do zawodów prawniczych istnieją w wysoko rozwiniętych krajach Europy, takich jak Niemcy, Francja czy Hiszpania, ale także np. w USA. Projekt ustawy przygotowany przez NRA jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Skąd taki stan rzeczy w Polsce?

To efekt uboczny otwarcia zawodów prawniczych po reformie Prawa o adwokaturze, nazywanej potocznie „Lex Gosiewski”. Miało ono uzasadnienie dwadzieścia lat temu, gdy w Polsce na 100 tys. mieszkańców przypadało 15 adwokatów lub radców prawnych. Ale już w 2016 roku na 100 tys. mieszkańców przypadało 126 profesjonalnych pełnomocników, a dziś trudno już mówić o braku adwokatów czy radców prawnych na rynku usług prawnych. Przeprowadzona wówczas reforma dokonała zasadnego zderegulowania dostępu do zawodów prawniczych (tzw. otwarcia zawodów prawniczych), co przyczyniło się do zdecydowanego zwiększenia się dostępności adwokatów i radców prawnych, a jednocześnie doprowadziło do obniżenia wysokości cen tych usług, które

obecnie utrzymują się na stałym poziomie.

Czy ustawa ma znieść deregulację zawodów?

Projekt ustawy proponowany przez NRA nie zmierza do ograniczenia dostępu do zawodów prawniczych – deregulacja tych zawodów nastąpiła 20 lat temu. Celem ustawy jest profesjonalizacja usług prawnych i zagwarantowanie, że osoby podejmujące się świadczenia tych usług będą spełniać wymagania opisane na wstępie, konieczne dla ochrony klientów, a klienci nie będą narażani na szkody ze strony przypadkowych podmiotów, które nie mają wiedzy, doświadczenia i przygotowania do świadczenia pomocy prawnej.

Ograniczenie grupy osób uprawnionych do świadczenia pomocy prawnej do członków zawodów zaufania publicznego nie ograniczy dostępu przeciętnego Polaka do pomocy prawnej, a podwyższy jej poziom.

Skutki przyjęcia ustawy

Podniesienie poziomu usług prawnych, ochrona konsumentów, usprawnienie pracy sądów, a do tego otwarcie rynku dla coraz większej rzeszy młodych, profesjonalnych prawników – adwokatów i radców prawnych, którzy spełniają kryteria wykonywania zawodu.

[\(czytaj uchwałę NRA\)](#)

[\(czytaj projekt ustawy\)](#)

